

Resde Peewnudo – Almasiihu Dokkal Alla

Randolf Dun

Faandaare 1

Mbele kala ko woodi, ummorii ko e alaa ko woni, hay so ko buubol?

Koolaado kuubal Hubble (gedel godngel anndube kuutortoo ngam foodtude (hiisaade) yaajde winndere ndee) ina buubtoo hedde 50, dum firti ko winndere ndee ina yahra e duubi miliyaaruuji 20.¹E hitaande 1999, teleskop weeyo biyeteedo Hubble (HST) hiisiima wonde ina wadi 125 miliyaar tagofeere e nder winndere ndee, ko booyaani koo kadi e kamera keso oo HST yiytii 3 000 tagofeere yiyteende, dum noon ko laabi didi ko yiytenoo ko adii duum e kamera booydo oo.²Hay so tawii en mbaawaa limtude koode e nder tagofeere nde, eden mbaawi limde limoore koode e nder tagofeere nde ko ina tolnoo e 100 miliyaar (100 000 000 000).³Naange ko hoodere wootere tan. Semmbe maggal ina addana nguurndam e gede dowri fof waawde. Waylooji tokoosi e nder semmbe maggal ina mbaawi wadde batte mawde e Leydi.⁴Leydi men ina jeyaa e tagopeeje jeetati e tagopeeje tokoose keewde taarotoode Naange.⁵

Mbele ina wayi no huunde mawnde e cadtunde, timmunde, ina waawi wadde tan, tawa ina sosee e ko alaa ?

Deftere nde wi'i " .E fuddoode Alla ('elohiyim-keewceeral - laambe)⁶tagi kammu e leydi e ... yim6e, gorko e debbo" (Genes 1:1 ... 28) Kono necfcfo tagaa ko e nanndi Alla "e natal men e nanndi men" ko noon 6e ceertiri e tagooje keddiide dee kala.

¹arsiif.ncsa.uiuc.edu/Siberi/Kosmos/YaajdeUni.html

²yamde_astro/jaabawol/021127a.html

³curious.astro.kornel.edu/naamnal.php?limre=31

⁴Janje koode/naange.html#Intro

⁵tagopeeje jeenay.org/sol.html

⁶ Leksikon Thayer mo demngal Gereke Brown Driver & Briggs demngal Ebere, Fedde Biibal Woodside,

Hol no aksidaa walla tagoore nde alaa hakkille waawirta yubbinde cadeele yiytere, sawtawol, uurngol, ñamri e memondiral tawa alaa ko woni e mum so wonaa peeje e peeje laabtude ? Mbele a meedii naamnaade ko fayti e natal Alla walla nanndi mum? En njanngi nder deftere nde, Allah woni yidde, goonga, goongaajo, yurmeende, goongaajo, jam, ceniido, goongaajo, baawdo subugo malla subugo.

Mbele ina weebi goongdinde wonde winndere ndee ina wadi faayiida walla ko goongdinde kala ko wadi tan ko e mbaydi mbaylaandi tawa alaa peeje walla peeje ?

Faandaare 2

Mbele Biibal ngal ko nelal Alla feewde e neddo?

“Haa fuddam, Konngol ngol woodi, Konngol ngol donno bee Allah, Konngol ngol laati Allah. O wondiino e Alla gila e fuddoode.” (Yuuhanna 1:1-2)

Yahuudu'en don nodda Tawreeta, annabo'en e Jabuura bana binndi.

“To o joodi dow jappeere laamu maako, o winndan deftere nde'e nder deftere nde'e, nder deftere nde'e woni yeeso liman'en Lewi'en, nden o jangga nder deftere nde'e, balde ngeedam maako fuu, ngam o jangga hulde Jawmiraawo, Allah maako fuu, o tokka umrooje maako fuu.” (Tawreeta 17:17-18)

“O wi'i be: “Dum woni haalaaji am di mi wi'i on wakkati mi donno bee moodon, dow ko winndaa dow am nder Tawreeta Muusaa e annabo'en e Jabuura fuu, doole timma” (Luuka 24:44 - ASV)

“Ko buri dum fof, ada foti faamde wonde hay annabaagal gootal e nder Binndi dii, ummorii ko e firo annabi oo e hoore mum. Ngam annabaaku meedaay fuddaago diga yidde neddo, ammaa yimbe don wolwa diga Allah bana Ruuhu Ceniido ardi be” (2 Piyeer 1:20-21 NIV).

Pol wi'i “Bindi fuu don mari nafu ngam janngingo, ngam cemmbidinki, ngam cemmbidinki, ngam janngingo goongaaku, ngam neddo Allah heba kuugal boodngal fuu.” (2 Timote 3:16-17)

“O [Iisaa] yahi Naasaret, to o mawni, nyalnde siwtaare, o naati nder suudu dewal, bana no o woowi. O darii ngam janngude. Deftere annabi Esaaya hokkaama mo. O udditi nde, o tawi nokku do nde winndaa doo: 'Ruuhu Jawmiraawo don dow am, ngam o subi yam ngam mi waajano miskinbe kubaruwol lobbo. O neli yam ngam anndinaago ndimu haa kabbaabe e gite wumbe, ngam yoobugo tooñoobe, ngam anndinaago hitaande mo'ere Jawmiraawo.' (Esaaya 61:1-2) Ndeen o buuccii deftere nde, o rokki nde golloowo oo, o joocfii. Gite yimbe nder suudu dewal fuu don ndari dow maako, o fuddi wi'ugo be: “Hande, Binndi di'i timmi haa nande mon.” Luuka 4:16-21)

Ina foti laabtude e binndande gonde dow dee wonde Alla ina haalda e neddo e kongol mum, hono Biibal ngal?

Faandaare 3

Hol dowoowo golle neddo?

Mbele Alla ina hada neddo wafde bakkaat? Walla, Seydaane ina dogo neddo haa wafa bakkaat?

Jaabawol naamne dee ina tawee e janje Aadama e Hawaa e nder deftere tatabere nde.

Alla wafii neddo, Aadama e Hawaa, nder Eden (aljana). O wadti mo caggal duum e golle yamirde mo yo o teddu (toppito, boorno) e jogaade dum. Miijo tan, e oo sahaa e nder nguurdam necfco, omo woni e nokku timmucfo, e nder jokkondiral timmungal e Alla, tagcfo mo. Siftor neddo tagaa ko e natal Alla, nanndi wonaa sifaa makko tigi-rigi. Toppitaade Jardiin Eden wonaa tan ko Alla dabbiri Aadama. Alla yamiri, yamiri, Aadama e Hawaa yo ngoppu lekki ganndal moyyere e bonannde. “Ada waawi nyaamde lekki kala e nder jarne. Kono a fotoani nyaamde lekki ganndal moyyere e bonannde sabu so a nyaamii heen, a maayat.” (Fuddoode 2:16-17)

“Alla barkini yimbe bee, nde o wi'i be: 'Njibinee, keewnee, kebbinee leydi ndii, njiimnee ndi, laatoo joom en liddi nder maayo, e colli njirlotoodi e kala ko wuuri e dow leydi!’” (Genesis 1:28 ISV)

So tawii Alla tagiino neddo mo alaa baawde wadde feere, o rokkataano dum yamiroore dabbunde dum subaade, waasde ñaamde bidbe lekki kii, ngam “Bibbee, duudinee, kebbinee lesdi, laamodee” walla ngam reende Jardiin Eden.

Jooni noon ina gasa tawa Aadama e Hawaa ndarii 6i66e lekki ganndal ko moyyi e ko boni laabi keewcfi. Wonaa bakkaat ndarde lekki kii. Kono be yeewi lekki kii no feewi nde Seydaane, fenaande, e mbaadi mboddi naamndii “Mbele ko goonga Alla wiya on woto ñaamee bibbe ledde gonde e nder gesa baa?” ... “Ngam Alla ina anndi so a nyaamii heen gite maada, ada nanndi e Alla, ada anndi ko moyyi e ko boni” (Fuddoode 3). Oo sahaa nde be yeewi dum ko e yidde wonde hakkille no Alla nii. Tesko Alla jarribaaki be kadi o hadaani be yidde wonde hakkilantaagal. Goonga nii, dum fof ko e mabbe wonnoo. Be njoginoo ko subaade. Be mbaawnoo wiya “mi ñaamataa.” Kono be cubii ko weltinde yidde mabbe etaade wonde hakkilantaagal no Alla nii, be njabi yidde mabbe.

E nder Fuddoode 3:8-10 ma a tesko caggal bakkaat mabbe murtudo, Alla haaldii e Aadama. Ina sikkaa ko ngol woni go’o ko Alla ina haalda e ma66e.

Ko noon ne kadi, Aadama e Hawaa ndaari [luurdii] 6i66e lekki ganndal moyyere e bonannde, 6e njicfi wonde hakkilantaagal no Alla [luurniri] nii, 6e paami ko Alla yamiri. Subaade mabbe jabde yiddeejji mabbe [miijo] ko buri dooftaade Alla ina hollita laabndal wonde be njogii ko mbaawka wadde kuule. Mbele Seydaane doolii be ñaamde lekki ganndal moyyere e bonannde? Kay! Mbele Alla hadii be subaade yattaade? Kay! Ko subaade mabbe dooftaade Alla walla salaade dum.

Teemedde duubi caggal duum Yaakubu wiya “so neddo jarribaama, woto o wiya: ‘Alla jarribaama mi’, sabu Alla waawaa jarribeede e bonannde, Kanko e hoore makko o jarribaaki hay gooto. Kono gooto fof ina jarribeede nde o foodtaa e yiddeejji makko. Ndeen so yidde reedii, jibina bakkaat, so bakkaat mawnii, jibina maayde.” (Yaakuuba 1:13-15 NET) Yaakuuba ina selli.

Be njabi yidde mabbe wonde hakkillaaji no Alla nii. Be ndartini Alla nde be teddinaani yamiroore makko! Be mbaadi hakke! Duum tayi oon

jokkondiral timmungal e Alla duumotoodo, jidfo kala, yurmeende. Batte mum ko tiidde kono ko goonga. Aybinde ma66e ina teddi, alaa ko 6e mbaawi wacfd e ngam dañde laawol ruttaade e oon jokkondiral. Alla rokki heen miijo huunde nde o miijinoo wadde e ko fayi arde, huunde nde addanta nedfo hootde e ndeen jokkondiral. “Mi wadan gaño [gaño] hakkunde maada e debbo oo, hakkunde bidfo maada. e makko; o buubnan hoore maa, a fidan tayre makko.” (Genesis 3:15 NIV)

Caggal mum ndee jannde maa yeewto peeje Alla ngam soodtude nedfo mbele omo waawa hootde e oon jokkondiral timmungal bennungal.

Faandaare 4

Alla ina tikkana bonande nedfo.

Duubi njalti caggal nde Aadama e Hawaa cubii dooftaade, jokkondiral nedfo e Alla beydii bonde. Goonga nii, dum wonti ko muñataake. “Joomiraacfo yi’i bonanndeeji necfcfo ina mawni e dow leydi, kadi kala miijo miijooji 6ernde mum ina 6eydoo bonde tan haa abada. Joomiraacfo yurmini (tuubu – KJV) nde o tagi necfcfo e dow leydi, cfum mettini mo haa 6ernde makko daabaaji e kullon ladde e colli asamaan, ngam mi mettinii no feewi nde tagi mi di.” (Genesis 6:5-7 RSV)

Kono yaakaare ina woodi wonande aadee en sabu “Nuuhu hebii weltaare e gite Joomiraawo” (Genesis 6:8 RSV). “Ko e goondinal Nuuhu, nde Alla jeertini dum ko fayti e ko yi’aaka tawo, o teskii, o mahi laana [laana, laana] ngam hisnude besngu makko, ko dum wadi o ñaawii aduna o, o wonti ronoowo peewal garoowo e goondinal.” (Ibraniyankooƙe 11:7 RSV) Nuuhu wadi ko Alla yidi wonaa ko o yidi wadde hay so tawii yimbe wonbe e sara makko bee fof ina njokki e wuurde bonande. Mido sikki on teskiima wonde Alla ina ñaawa murtube e bonbe kono ina yurminoo, ina hisna peewal.

Haa jooni en njiyii wonde Alla ina feewnita iwdi necfcfo, e won e sahaaji, 6uu6nude hoore fenaande mawnde (tuumoowo, Seycfaane). O fodani kadi, kono wonaa e sahaa gooto, o ñaawata bonbe, o wada moyyere e yurmeende e peewal.

Faandaare 5

Fodoore Alla barkidinde Leyyi dii fof

Duubi 350 caggal Nuuhu e ilam dam halki guurdo fof so wonaa Nuuhu e besngu mum, Ibraahiima jibinaa, duubi capande jeedidi e joyi caggal duum Alla noddi Ibraahiima. “Joomiraawo wi'i Ibrahiima: 'Accu lesdi ma, banndiraabe ma, e saare baaba ma. Yah haa lesdi ndi mi hollata ma. Mi wadan ma lenyol mawngol, mi barkidinan ma. Mi mawninan innde ma, a laatoto barka. Mi barkidinan barkidinki ma, mo huddi ma, mi hudan kala saare fuu. Ndeen Ibrahiima dilli, bana Jawmiraawo wi'i mo.” (Fuddoode 12:1-4)“O (Ibraahiima) goondini Alla, dum hiisaama e makko peewal.” (Galaatiya'en 3:6)

Nde o haali denndaangal galleeji leydi ndii, ina laabi o haaldaani tan e leñol Israayil ngol ina jogori arde tawo sabu ngol hollitii denndaangal galleeji leydi ndii. “Deftere nden yi'i Allah don goondina lenyi feere ngam nuddinki, nden o anndini Ibrahiima Linjiila man: “Lenyi fuu barkidinan ngam maada.” ... Fodoore nden haalaama haa Ibrahiima e iwdi maako. (Galaatiya'en 3:8, 16)

Duubi teemedde benni, iwdi Ibraahiima, ina limtee ko ina tolnoo e miliyonjaaji 2 neddo, ngoni maccube to Misra. “Gorko gooto jeyaado e leñol Lewi yetti debbo iwdi Lewi, o resndi dum. Nde o reedi, o dañi biddo gorko, nde o yi'i biddo oo ina moyyi, o suudii dum lebbi tati.” (Kuugal 2:1-2)“Then Biddo Firaawna debbo jippii to maayo Niil ngam lootaade, tawi golloobe mum ina njaha e daande maayo. O yi'i feggere nde'e nder geese, o neli maccudo maako debbo yoo hoo'u nde. O mabbiti nde, o yi'i binngel ngel. O woni e woyde, debbo oo yurmii mo. O wi'i: 'Dum gootel nder bikkoy Hebre'en. Ndeen deerdiiko debbo yami biddo Firawna: “Mbele mi yaha mi dabba gooto e rewbe Ibraniŋkooobe bee ngam ñamminde ma biddo oo?” -Eey, yah, -o jaabii. Suka debbo oo yehi, hehti inna binngel ngel. Biddo Firaawna wi'i mo: “Yettu bingel ngel, musiinu ngel ngam am, mi yoban ma.” Nii woni, debbo oo yetti biddo oo, buubni dum. Nde cukalel ngel mawni, ngel nawi ngel to bii Firaawna debbo ngel, ngel wonti biyiiko ngel. O inniri ngel Muusaa.wiyye, ‘Mi wurtini mo nder ndiyam.’” (Kuude 2:5-10 NIV)

“Ko e goondinal Muusaa, nde o mawni, sali noddireede biɗɗo biɗɗo debbo Firawna, o subii tan ko torraade e leñol Alla, o yidi weltaade e weltaare bakkaat.” (Ibraaniyankoobe 11:24-25)

“Kono Muusa doggi yeeso Firawna, o joodi haa lesdi Madiyan, o joodi haa sera bunndu” (Kuude 2:15 ASV). Nde o jannginaa e lugge laamɗo Misra Muusaa ina yahra e duubi 40 nde o dogi Firawna e Misra. Duubi capande tati garooji dii e nguurndam makko duubi 120 ko o gaynaako lesleso, golle de Misranaabe njidaa kono Alla ina teddini dum.

“Muusaa donno durna baali Yetro, jom suudu maako, limanjo Madiyan, o ardi baali maako haa banng e hirnaange ladde, o yotti Horeb, hoosere Allah. Maleykaajo Joomiraacfo feeñi e makko e nder yiite 6uu6cfo, ummoraade e lekki. O ndaari, o tawi lekki kii ina hubba, kono lekki kii yanaani. So duum bennii, Muusaa wiyi, mido foti ruttaade jooni, mi yi'a ndee doo yi'annde kaawniinde, hol ko wadi lekki kii hubbaaka. Nde Joomiraacfo yi'i o 6uuccii ngam ndaarde, Alla noddii mo e nder lekki kii, wi'i: “Muusaa, Muusaa!” O wi'i: “Ko mi do.” Ndeen O wi'i: “Taa badto doo; ittu pade maa e koyde maa, sabu nokku do ndaridaa doo ko leydi ceniindi. O wi'i boo: Min woni Allah baaba ma, Allah Ibrahiima, Allah Isiyaaku, Allah Yaakubu. Ndeen Muusaa suudii yeeso mum, sabu huli ndaarde Alla.” (Kuugal 3:1-6)

“Ndeen Joomiraacfo wi'i: ‘Mi yi'i torra yim6e am won6e e Misra, mi nanii woyde ma66e sabu maw6e mum'en, mi anndii torra ma66e, mi jippii ngam hisnude 6e e juucfe Misra'en ... Ngaree, mi nelda on to Firawna, mbele on njaltina leñol am, 6i66e Isra'iila, e nder Misra’” (RSVE:13-7.

“Nde Firawna yoppi yim6e 6ee njahi, Alla ardaani 6e e laawol ngol e nder leydi Filisti, hay so tawii ko cfuum 6uri juutde, sabu Alla wi'i: “To 6e 6eydi hare, 6e mbayla miijo ma66e, 6e ngarta Misra.” Nii woni, Alla ardii yimbe bee e laawol jeereende feewde maayo geec.” (Kuude 13:17-18 NIV) Kono Firawna, nde yidi jogaade Isra'iila'en maccube, o wayli miijo makko, o rewi e mabbe e konu makko cembinngu nguu, “Muusa jaabii yimbe bee, wi'i: “Taa kulee. Daro maa nji'aa kisndam dam Joomiraawo waddanta on hande. Misiranaabe be njiyataa hannde bee, a meedaa yiye dum en. Joomiraawo haban ngam mon; ada haani tan ko deeyde.'... Kono Joomiraawo wiyi ‘Misranaabe nganndan ko miin woni

Joomiraawo nde keɓ-mi teddungal e Firawna e pucci mum e pucci mum.' ... Ndiyam ɗam ruttitii, ɗam suddi pucci e pucci ɗii — konu Firawna nguu fof, ngu tokki Isra'iila'en nder maayo. Hay gooto e mabbe wuuraani." (Kuude 14:13-14; 17; 14:28)

Nde be njokki laawol mabbe haa lesdi ndi Alla fodani Ibrahiima e Isiyaaku e Yaakuuba, be njottii haayre Sinayi. Nde be ngummii Misra, be ngonnoo ko maccube wuurbe e les sariyaaji e ardorde Misra kono jooni be ngoni ko e haajuuji wonde leñol. Doo Alla rewruude e Muusaa rokki be jamirooje keewde (ina heen ɗe yimbe heewbe mbiyata jamirooje sappo), kuule, e jamirooje ngam laamaade be no be yettirta nokku mabbe e nder leyyi godɗi ɗii. Dee sariyaaji ngaddi ko anndinde bakkaat. Nii woni "Sariya wonnoo ko jannginoowo men [jannginoowo-(ASV); gardiido-(RSV); gardiido-(ESV)] ngam nawde en to Almasiihu, mbele en mbaawa goonɗineede e goonɗinal." (Galaatiya'en 3:24)

Mbele oo dokkoowo sariya, Muusaa [iwɗi Ibraahiima], ko nedɗo baawɗo barkinaade denndaangal galleeji leydi ndii? KAY. Muusaa wonaano Almasiihu.

Faandaare 6

Sariya e Alkawal

Muusaa maayi meedaaɗ nastugo lesdi fodani Ibrahiima bana o hoosi teddungal dow ko Allah waɗi nde o fiyi haayre ngam ndiyam. Alla rewruude e Muusaa barkinaani lenyi fof - leñol Isra'iila tan. Yosuwe laati hooreejo Allah ngam mabbe. Nedɗo ina waawi janngude fof ko fayti e jarribooji e cadeele Biɓɓe Isra'iila, iwɗi Ibraahiima ummoraade e biy fodoore, hono Ishaq. Ko hare duumiinde wonande be ngam wurdude e goonɗinal e Alla. Be ngoni ko e ɗaccude yiddeeki mabbe ina njaltina be. Kono Alla ina jaɓɓoo 6e sahaa kala nde 6e nganndi bonanndeeji maɓɓe, 6e tuubni, 6e ngarti e rewde jamirooje makko. Sariya mo Alla rokki e Muusaa oo, rokkaani hay yaafuya; ɗum holliri tan ko soodoowo, hono Almasiihu (Christos e demngal Gerek), garoowo O hisna nedɗo e bakkatuuji mum.

“Jawmiraawo, Allah ma, umminan ma annabi bana am, diga banndiraabe ma, sey a nana mo.” “Mi ummintan annaboojo bana maada nder banndiraabe mabbe, mi wadan haalaaji am nder hunnduko maako, ngam o fammina be ko mi umri be fuu, ammaa to goddo nanataaki haalaaji di annabiijo on wolwata bee innde am, mi don yama mo.” (Tawreeta 18:15, 18-19)

Mbele ada nanndi e Bibbe Isra'iila'en be don yama jarribooji, wakkati feere don yama, don yama yaafuye?

Faandaare 7

Alkawal Kesal

“Ndaa, balde ina ngara, nde mbadatmi alkawal kesal hakkunde Isra'iila e galle Yahuuda, tawa wonaa alkawal ngal mbadmi e maamiraabe mabbe ñalnde heenjeMi nanngi be e junngo ngam yaltinde be leydi Misira.” (Yeremiya 31:31-32 NKJV)

“On ngari haa Allah, kiitoowo yimbe fuu, haa ruuhuui yimbe goonga'en timmube, haa Yeesu, hakkundeejo alkawal kesal.” (Ibraniyankoobe 12:23-24)

“Ko dum wadi kanko (Almasiihu) woni hakkundeejo alkawal kesal, mbele noddaabe bee keba ndonu duumiingu ngu fodani dum. (Ibraaniyankoobe 9:15)

Hol no neddo noddirtee e hol ko foti wadeede ngam hebde ndee fodoore nguurndam haa abada?

“Yiiyam na'i e be'i waawataa ittude bakkatuuji, ndeen nde Almasiihu wari e aduna, o wiya: “A yidaa sadakeeji e sadakeeji, kono a feewnii kam banndu am, a weltaaki e sadakeeji buubdi e sadakeeji bakkatuuji.” Ndeen mi wi'i: 'Laa, mi wari ngam wadugo yidde maada, ya Allah,' bana no winndaa dow am nder deftere nde'e, nde o wi'i dow: 'A yidaa, a weltaaki bee sadakaaji e sadakeeji e sadakeeji bulli' (dum don hokka bana saro'en, o wadi'. O momti arandeere ngam tabitinki didabre nden, bee yidde maako en labbinaama [en laati ceniidum - NIV] bee sadaka

banndu Yeesu Almasiihu nde woore haa abada.” (Ibraniyankooɓe 10:4-10.)

“Ko fayti e kisndam ɗam, annabaabe, kaalnoobe e moyyere nde foti arde e mon, njiytii no feewi e hakkilantaagal mawngal, ngam anndude sahaa e ngonkaaji ɗi Ruuhu Almasiihu holliri e mabbe nde o haali torraaji Almasiihu e teddungal garoowo caggal mum Jooni noon, been waajotoobe on Linjiila oo, Ruuhu Ceniido nelaado ummoraade e asamaan, kaali ɗum. (1 Piyeer 1:10-12)

“A yi’i, e wakkati potɗo, nde min ngalaa baawɗe haa jooni, Almasiihu maayi ngam be ngalaa Allah. Seeda tan nedɗo maayata ngam nedɗo peewɗo, hay so tawii noon nedɗo moyyo ina waawi suusde maayde. Ammaa Allah holli en yidde maako bee maajum: wakkati en donno hakkeeki, Almasiihu maayi ngam men.” (Roomnaabe 5:6-8)

“O yetti mburu, o yetti, o fecci ɗum, o hokki be, o wi’i: “Dum woni banndu am hokkaama ngam mon, mbaɗee ɗum ngam siftorde am.” Ko noon kadi, caggal nde o ñaami, o yetti kaas, o wiyi: “Kaas oo ko alkawal kesal, ngal yiyam am rufaa ngam mon” (Luuka 22:19-20 NIV)

Ko cfuum wacfi, rufde 6i66e Almasiihu, hokkude nguurndam makko e 6ernde makko ngam 6eydude 6ernde makko e dow leggal bardugal, e ummital makko e yanaande, ko cfum woni Alkawal Kesal.Ndee doo sadaka yiyam, sadaka bakkaat, Alla gonɗo e banndu ina rokka ko sadaka bakkaat yiyam na’i e be’i alkawal ngal Alla rokki e Muusaa waawaano waɗɗe. Almasiihu heddaaki e maayde (6anndu makko yi’aani 6uu6ol; cfum woni 6uu6ol e wartaade e leydi. Jabuura 16:10) no Alla umminiri mo e yanaande nii, o fooli tan ko Seycfaane joginoo e necfco. Ko cfuum wacfi Almasiihu, iwɗi Aadama, 6uuccii hoore Seycfaane nde o artiraa e nguurndam, o ummitinaama, o wonti jaaliido e maayde. “Mi waɗan gaño hakkunde maada e debbo oo e hakkunde biɗɗo maada. e makko; o buubna hoore maa, a fida tayre makko.” (Fudɗoode 3:15)

Mbele sadaka Almasiihu ina hokka yaafuya kala nedɗo walla ko subiibe jabde mo e dokkal makko kisndam ngal tan?

Alla fodani Ibrahiima e Isiyaaku e Yaakuuba wonde iwɗi mabbe ina rokka leydi ndi kosam e njuumri ina buubna, leydi fodaandi leydi ndii.

Ndee fodoore timminii caggal nde be ngoppi maccungaagu Misra, be njabi alkawal Alla rewruude e Muusaa e sadakeeji yiyam baali e “na’i e be’i.” Kono tan, ko been wadbe hoolaare mum en e Alla e dooftaare mum en, keddiibe e nuundal mum en tan mbaawi naatde e leydi mabbe fodaandi ndii.

Duubi teemedde, be njottii tooweeki mawki tawi be ngoni ko e goonginde Alla e dooftaade jamirooje makko, be njippii e lugge mawde nde be ndartini Alla e rewde laabi aduna taariindi mabbe. Kono Alla ina jokki e ja6de 6e nde 6e nja6i bakkatuuji ma66e, 6e tuubnii bonanndeeji ma66e, 6e ñaagii Alla yurmeende e yaafuya.

Fodoore Alla nde Ibrahiima fodani Ibrahiima wonde “iwdi” makko ina barkina lenyi dii fof, ari ko e jibineede lisaa e Ruuhu Ceniido e nder Mariyam. Timminki annabaaku fuu, ngeendam maako, kaayeeffiji maako, e seedaaku gite maako, e wobbe seedaaku seedaaku, mo walaa Kerecee’en, malla Roma’en, don acca sikke dow wi’ugo maako o wi’i o “Bii Allah e Bii Aadama.”

“Nde tawnoo sariya (Aadi booydo) ina jogii tan ko mbaydi gede moyye garooje e nokku do sifaa goonga oo woni doo, o waawaa hay dara, e sadakeeji gooti di njubbintee hitaande kala, timminde been badtiibe e bakkaat?Kono e nder kirseeji cfii, ina woodi siftorde bakkaat hitaande kala sabu 6i66e na’i e be’i mbaawaa ittude bakkaat.

“Ngam maajum, nde Almasiihu wari nder duniyaaru, o wi’i: “A yidaa kirse e sadakeeji, ammaa a fewni yam banndu, a yidaa sadakaaji culeteedi e sadakaaji ngam hakkeji.” Nden mi wi’i: “Ndaa, mi wari ngam wadugo yidde ma, ya Allah, bana no winndaa dow am nder deftere.”

“Nde o wi’i dow, ‘A yidaa, a weltaay bee sadakaaji e sadakeeji e sadakeeji buubdi e sadakeeji hakkeji’ (dum don hokka bana no sariya wi’i), nden o beydi wi’ugo: ‘Ndaa, mi wari ngam wadugo yidde ma Almasiihu nde wootere haa abada.

“Kala limanjo fuu don dari nder kuugal maako, don hokka kirse gootel, de waawataa ittugo hakkeji maako, ammaa nde Almasiihu hokki kirse gootel ngam hakkeji maako, o joodi haa nyaamo Allah, o donno fada haa aŋbe maako laatoo joodorde kosde maako ngam wakkati maako

Ruuhu Ceniido boo seedtii en, ngam baawo o wi'i: "Dum woni alkawal ngal mi wadān bee mabbe baawo balde de'e, mi wadān umrooje am nder berde mabbe, mi winnda de nder hakkiilo mabbe."

"Ndeen o beydi heen, 'Mi natta jogaade bakkatuuji mabbe e dooftaare mabbe'. So bakkatuuji njaafaama, nattii wonde haaju e sadak ngam bakkatuuji. Banndiraabe, ngam yiyam lisaa en mbaawi jooni naatde e nokku cenido oo e hoolaare." (Ibrani'en 10:17-19 GWT) Alkawal Kesal wari bee sadaka yiyam Yeesu Nasaratu, gorko mo walaa limngal maa limgal bakkaat, "Baali Allah mo itta bakkaat duniyaaru!" Kerecee'en don siftora sadaka Almasiihu ngam yaadugo bee nyaamdu to ko duufi wi'ete nyaamdu Joomiraawo.

Faandaare 8

Dokkal kisdam ngal alaa ko yobi

No hollirta e tagoore Aadama e Hawaa nii, neddo rokkaama mbaawka subaade e wadde feere. Duum kadi ina selli e Bibbe Isra'iila, been be Alla subii ngam addude Almasiihu e aduna, ina ngondi e subaade weltinde hoore mum ko noon be ndartorii Alla, caggal duum be tampina batte mum. Pol wi'i en "Ngam njobdi hakke woni maayde, ammaa dokkal Allah woni yonki haa abada bee Yeesu Almasiihu Joomiraawo men." (Roomnaabe 6:23 KJV) Aadama e Hawaa njanngi ndee jannde e laawol tiidngol.

Be subii laata nder Alkawal Kesal Yeesu, be don nder Almasiihu, be keban kisdam, yaafuye hakkeegi mabbe bee yiyam Almasiihu labbiinoowo, e ngeedam haa abada nder lesdi fodoore ruuhu.

"Hay gooto goddo waawaa hisnude en. Goonga, en mbaawata hisneede tan ko e doole biyeteedo lisaa, wonaa e neddo goddo." (Kuude Nelaabe 4:12)

"Ngam mi semtaaki Linjiila [Almasiihu (rd)]: dum baawde Allah ngam hisnugo kala goondindo, Yahuudu'en arande, haa Gerek'en, ngam nder maajum goongaaku Allah holli." (Roomnaabe 1:16-17).

So duum bennii, enen fof en mbadii bakkaat. Almasiihu woni sadaka men ngam hakkeeki. Linjiila, Almasiihu ummitinaado, ko baawde kisndam, yaafuya bakkaat.

A. Ndeen noon, hol oo Almasiihu, lisaa Nasaratu?

- “Haa fuddam, Konngol donno, Konngol ngol donno bee Allah, Konngol ngol laati Allah.” (Yuuhanna 1:1)
- “O woniino e aduna, aduna oo tagaa ko e makko, kono aduna o anndaa mo.” (Yuuhanna 1:10)
- “Konngol ngol warti neddo, hodi hakkunde men, en njii teddungal maako, teddungal ngal Baaba renndini e Biyiiko gooto, teddungal keewngal moyyere e goonga.” (Yuuhanna 1:14)
- “Hay so tawii o wonnoo ko e mbaadi Alla, o fotndi e Alla, o naftoraaki ngaal potal, o woppii hoore makko e beydude mbaadi maccufo, e nanndude e yim6e wocf6e, e jogaade mbaadi aadee. O lesdini hoore maako, o laati dooftotoodo haa o maayi, maayde dow leggal bardugal.” (PHilipiyankooobe 2:6-8)
- “Janngo mum, Yuhanna yi’i lisaa ina ara e mum, o wi’i: “Ndaa! Jawgel Alla momtata bakkatuuji aduna! Ko kanko woni mo mbiy-mi, “Gaawo am ina ara, burdo am, sabu ko kanko wonnoo ko adii kam” (Yuuhanna 1:29-30 NKJV)
- “Nde o lootaama, lisaa ummii e ndiyam doon e doon, tawi kammu udditii e makko, o yi’i Ruuhu Alla ina jippoo no puccu nii, ina jippoo e dow makko.” (Matiyo 3:16)
- “Nde Yeesu wari haa lesdi Sesariya Filipi, o yami pukara’en maako: “Moy yimbe mbi’ata woni Bii Neddo?” Be njaabii: “Wobbe mbi’i a Yahaa lootoowo, wobbe wi’i a Yereimiya, wobbe wi’i annabi’en. O naamndii be, kono onon hol mo mbiy-don ngonmi? Simon Piyeer jaabi: “An woni Almasiihu, Bii Allah guurdo!” lisaa jaabii, “Simon bii Yunus, a barkiniima! Hay gooto hollitaani ma dum, kono Baaba am gondo dow asamaan oo holliri ma dum.”” (Matiyo 16:13-18 GWT)

- "Ngam *wodi* Alla gooto, hakkunde Alla e yimbe gooto. e Nedfo Almasiihu Yeesu, mo hokki hoore maako ngam soodugo yimbe fuu." (1 Timote 2:5-6)
- Sabu e makko woni timmugol Alla fof e banndu." (Koloosi'en 2:9)

B. Ko wacfi necfco ina haani hakkundeejo?

- "Hakkeji moodon seerndi on bee Allah moodon, hakkeji mon cuudii on *Makoyeeso* e maa, So, O nanataa." (Esaaya 59:2)
- "Mido wada dum e haalaaji aadee, sabu on njakkiraa semmbe e nder koye mon, hono no ndokkirton terde balli mon ngam maccude softende e bonanndeeji beydotoodi ... Ngam njobdi bakkaat ko maayde, kono dokkal Alla ko nguurndam haa abada e nder Almasiihu lisaa Joomiraawo men." (Roomnaabe 6:19...23)
- "Yimbe fuu mbadii hakke, be kebaay teddungal Allah. Be goonjinee dow mo'ere maako ngam soodugo be bee Almasiihu Yeesu. Alla hokki mo sadaka ngam yaafuya, ngam nuddinki yiyam maako." (Roomnaabe 3:23-25)
- "On anndaa be ngonaa goonjinbe ndokkataa Laamu Alla, taa majjinaabe, taa jeenoobe walla sanamuuji walla jeenoobe walla jom en goonjinbe. walla jom en jawdeele en, walla wujjoobe, walla jom en jawdeele en, walla yaroobe, walla yattoobe [jaŋgoobe (NIV)], walla yattoobe [jaayoobe (NIV)] ndokkataa laamu Alla." (1 Korintiyankoobe 6:9-10)
- "Bibbe am teddube, mi winndi on dum ngam taa on wada hakke. Ammaa to godfo wadi hakke, min woodi godfo mo don wolwana Baaba ngam faddaago min — Yeesu Almasiihu, Goongaajo. Kanko woni sadaka ngam hakkeji men." (1 Yuhanna 2:1-2)
- "Linjiila Almasiihu, . Ngam dum baawde Allah ngam hisnugo kala goondindo, Yahuudu'en arandejum, nden boo Gerek'en." (Roomnaabe 1:16)

- “Ngam Allah woodi, hakkunde Allah bee yimbe woodi, kanko woni Almasiihu, mo hokki hoore maako ngam soodugo yimbe fuu.” (1 Timote 2:5-6)

C. Ko hodum woni Linjiila Almasiihu?

- “Haa fuddam, Konngol donno, Konngol ngol donno bee Allah, Konngol ngol laati Allah.” (Yuuhanna 1:1-2)
- “On anndi on fuu, on anndi yimbe Isra'iila fuu, dow innde Yeesu Almasiihu Nasaratu, mo Allah ummini diga maayde, bee innde maako gorko on dari haa yeeso mon sembiɗi. **Walla kadi kisndam alaa e godɗo**[dum woni Almasiihu (rd)], ngam walaa innde feere les asama nde hokkaama yimbe ngam hisnugo en.” (Kuude Nelaabe 4:10-12)
- “E nder maako en kebii soodugo bee yiiyam maako, yaafuye hakkeji men, bana no mo'ere maako mawni.” (Efesu'en 1:7-8)
- “[Fooybe fuu] don goonɗina ngam mo'ere maako ngam soodugo mo bee Almasiihu Yeesu, Allah hokki mo bana sadaka ngam yaafuye, ngam nuddinki yiiyam maako.” (Roomnaabe 3:24-25)
- “Banndiraabe, mido anndina on Linjiila mo waajimi on, mo keɗon, mo ngon-don e mum, mo on kisni, so on njokkii e konngol ngol mbaajo-mi on ngol — so wonaa tawa on ngoongɗinii ko meere O ummiima nyalawma tatabo oo, no Binndi dɗi mbinndi nii.” (1 Korintiyankoobe 15:1-4)
- “Ngam maajum, to godɗo woni nder Almasiihu, o laati tagoore hesre, booymaare majji, kesum wari, dum fuu don iwa diga Allah, mo fottini en bee hoore maako bee Almasiihu, o hokki en kuugal fottinugo duniyaaru bee hoore maako bee Almasiihu, o limtaay hakkeji yimbe be wadi bee mabbe. (2 Korintu'en 5:17-19)

D. Hol no nedɗo fotndirta e jokkondiral mum e Alla?

- “Piyeer wi'i Yeesu ... Nde o don wolwa, ruulde jaaynde suddi be, daande diga ruulde nden wi'i: 'Oo woni Bidɗo am, mo mi yidi, mi walti bee maako. Keditee mo [hedito mo (KJV)]!’”

- “Hol no be noddirta mo be ngoongdinaani, hol no be ngoongdinirta mo be nanaani?” (Roomnaabe 10:14)
- “Filib doggi haa mo, nani mo don jannga deftere annabi Esaaya, o wi’i: “A faami ko janngata?” O wi’i: “Hol no mbaawir mi, so wonaa mo ardotoo kam?” O wi’i Filip yo yah, joodo bee maako.” (Kuude Nelaabe 8:30-31)
- “So alaa goondinal [goongdinal e golle].*latiwaawaa* weltinde*Kanko*,sabu gardo e Alla ina foti goongdinde wonde ko kanko woni, kadijeKo kanko yoboowo dabboobe mo e tiidnaare.” (Ibraniyankoobe 11:6)
- “On maayan nder hakkeegi moodon, ngam to on ngoondinaay ko miin woni mo, on maayan nder hakkeegi mon.” (Yuhanna 8:24)
- “Kono to on turtaaki haa Allah, on waylitaaki no miijo mon e kuugal mon [tuubu (NKJV)], nden on boo, on fuu on maayan. Hol ko woni yim6e 18 maay6e nde suudu Silowam yani dow mabbe? Mbele a tammi 6e 6uri yim6e wocf6e hocf6e e Urusaliima bakkaat? (NKJV)] no cikkirton e no mbadirton, ndeen onon ne, on fof on maayan.” (Luuka 13:3-5)
- “Konngol ngol ina badii ma, ina woni e hunnduko maa, ina woni e bernde maa (dum woni konngol goondinal ngol min waajotoo): so a jaabtii e hunnduko maa ko lisaa woni Joomiraawo, ada goonɗini e bernde maa wonde Alla umminii mo e maayde, ada hisnee. Sabu e bernde neddo goongdinta haa o heba peewal, [so o hoolii Alla ngam dooftaare], e hunnduko o jabata haa o heba kisndam.” (Roomnaabe 10:8-10)
- “Haa nde min maayi nder hakkeegi, o wuurtini min bee Almasiihu, (e mo’ere maako on kisnaama)” (Efesu’en 2:5 KJV)
- “Mbele on nganndaa wonde enen fof lootaabe e Almasiihu, en lootaama e maayde makko, nde en lootaama e maayde makko, en mbaɗaama e nder yanaande makko (en maayii e bakkaat, en mberlaama, en njippinaama).” (Roomnaabe 6:3-4)

- “Bana no Almasiihu wartiri diga mayde haa yonki bee bawde Baaba, non boo en boo, en don mari haaje wuurdugo ngeedam kesum. To en kawti bee maako nder maayde bana maako, sey en kawtan bee maako to en warti haa ngeedam bana maako nattii wonde maccube bakkaat Neddo maaydo oo woppitaama e bakkaat.” (Roomnaabe 6:4-7)

E. Wuurde Nguurndam Kesam E nder Almasiihu

Jangirde Almasiihu garooje dee no mbinndiraa e nder Matiyo 5-7 ina kollita ko heewi ko fayti e nguurndam e nder Almasiihu (alaa fof etaade limtude ko winndaa fof).

Feere hakkunde aadaaji e alkawal kesal – 6:1-18

1. Hollit peewal maa yeeso neddo vs– Rew Alla e nder Bernde maa
2. Noddude hakkille e dokkugol - vs– Hokkude e nder sirlu, teddinde Alla
3. Duwaawu ngam weltinde wodbe - vs– Duwaawu ko wonde e Alla
4. Noddu hakkille e peewal maa - vs– Alla ko Ceniicfo- wonaa necfco

Feere hakkunde alkawal booyngal e alkawal kesal – Matiyo 6:21-48

1. Woto war vs– Woto njuumtu tikkere, tooñange, yattooje walla njiyaagu
2. Hokkude vs– Jokkondirde e banndiraabe hade hokkude
3. Woto njeenaari vs– Woto ndartu neddo e yidde weltaare jokkere endam
4. Hebde hay tooñoowo vs– Accu Alla yob
5. Wafde gaño maa vs– Waf ko moyyi e yimbe fof hay gaño maa

Nguurndam Ruuhu Alkawal Kesal – 6:19-7:27

1. Anndu ada haani Alla

2. Jogaade ruuhu nedfanke
3. Tiidnaade yiyde nuundal ina jokki
4. Kollitde yurmeende
5. Wadde miijooji laabdi
6. Wadde jam
7. Jabde torra ngam wadde ko moyyi
8. Accu jikkondiral maa e Alla ina laabi
9. Janngin wocf6e rewde janngircfe Alla fof
10. Reento jannginde aadaaji ko konngol Alla
11. Tuugno e Alla, wonaa e jawdi mooftundi ndi halkata
12. Reento ko yettataa e hakkille maa e gite maa
13. Waawaa tuugnaade e Alla e jawdi mum.
14. Nguurndam 6uri gecfe
15. Wadde peewal e nuundal ko adii - Alla ina toppitii ko heddi koo
16. Taa 6eydu wocf6e - aan ne a 6eydii 6eydaade e bakkaat
17. Yiylotoobe peewal e tiidnaare keban dum
18. Alla na hokkata 6e nyamii6e
19. Anndu Alla e anndu naafige e golle mum
20. Alla ina anndi wadoobe yidde mum – wonaa wiyooobe ina mbada

F.Ciimtol No Naatirten E Almasiihu

Nanugo

- Janngu no haanirta nii, janngu ko Almasiihu e nulaabe mum waazi ngam ko kambe ngonni Haalaaji nguurndam.

Nanugo

- Yimbe fof ko bakkodinbe, sabu ko be luutndiibe jamirooje Alla peewal.
- Bakkodinii mi wuuraani e jamirooje Alla.
- Bakkatuuji am maa ngaddu maayde am haa abada.
- Mido foti yaafaade ngam hebde nguurndam haa abada e Alla.
- Almasiihu, sadaka bakkatuuji 6urcfo yaafnaade, ko laawol gootol tan ngam mi yaafee bakkatuuji am fof.

Goongdin wonde Almasiihu ko Alla jidfo yaafuya

- Iisaa wno woniri e Alla garfo e leydi e banndu no Iisaa Naasaretnaajo nii, wuuri hakkunde yimbe.
- Yeesu hokki yonki maako bee yidde maako bee leggal bardugal - sadaka timmudo ngam yaafugo neddo hakkeaji maako.
- O wirnaa, o ummii e yanaande ñalnde tatabere, o feeñi e teemedde almuɓbe makko.
- O hooti haa asama bee Baaba.

Tuubee

- Waylu nguurndam am e bakkaat e majjere haa e hoolaare e dooftaare.

Yafugo

- Jabde e yeeso wofbe wonde Iisaa ko ʼBii Alla.

Mayugo

- Wadtu nguurndam am booyɗam, bakkaat, aduna.

Woto Wirne

- Nde tawnoo nguurndam maa adunaaru nduu maayii, mberlu ɗum e nder Almasiihu e nder yanaande lootgol ngol e buubnude ɗum e ndiyam.

Kebbugo

- Caggal maayde ma ngam hakkeaji e wirneede nder maayde Almasiihu, Allah ummini ma nder ruuhu keso, hokki ma Ruuhu Ceniido, o nastini ma nder banndu Almasiihu, woni ekklessiya.

Wondugo

- Jokku nguurndam tiidɗam e dooftaade Almasiihu, sadaka yiyyam yaafotoodo bakkaat, kadi maa jokku labbinde kala wuurdudo e dooftaare rewruude e goondinal e hoolaare e bernde mettunde. Aan woni NDER Almasiihu maccudo ngam wadugo yidde Allah.

G. Mbele ada hoolii tigi rigi wonde ada waawi joodaade haa abada e lisaal-al-Masiihu to Asamaan so tawii a maayii hannde/jamma hannde?

- “Mi don winda on, on nuddinbe innde Bii Allah, ngam on annda on woodi ngeendam nduumiidam.” (1 Yuhanna 5:13)
- “Ngam maajum, mi [lisaal] wi’i ma a maayan ngam hakkeeki maada, to a nuddinaayi miin woni gooto, a maayan ngam hakkeeki maada.” (Yuhanna 8:24)

Hannde ko ñalawma kuulal ngal!

Kuulal ngal ko maa!

Hol ko cuboto-daa?

Nguurndam haa abada

“Hedtiibe ko kaalmi, ngoongdinbe neldo mi oo, keban nguurndam haa abada. Be ñaawetee, sabu be njaltii e maayde, be ngarti e nguurndam. "Mido waawi hollude goonga oo: Wakkati ina ara (e jooni ko doo) nde maaybe nanata daande 'Bii Alla, be njaabotoo' (Yoh:2.5 GWT)

mala

Maayde Duumiinde

“O waɗan dum nde Joomiraawo Yeesu feeñata, *don waraummoraade* asama e maleykaaji mum semmbindi e nder yiite wulnge. O don fooda dow saliiɓe jabugo Allah e dow saliiɓe jaabaago [tofto (NIV)] Kabaaru Lobbo [Linjiila (NKJV)] dow Joomiraawo men Yeesu. Be njoban njobdi ndii e halkude haa abada, e seertude e yeeso Joomiraado e baawde mum tedduɗe.” (2 Tesalonika'en 1:7-10)

Naamne

1. Duunde complexe ko buri miiɗo wonnoo
 - a. ____ Ko hoore mum e hoore mum ari e woodde
 - b. ____ peewniraadi e peewniraadi no feewi
2. Neddo tagaa ko e nanndi Alla dum noon neddo

- a. ina jogii mbaawka subaade e fellitde
 - b. ina waawi wadde tan ko no o porogaraam nii
3. Hol jamirooje de Alla rokki Aadama nde o woni e Eden ndee?
- a. Toppito, toppito, Jardiin Eden
 - b. Waasde ñaamde bibbe lekki ganndal moyyere e bonannde
 - c. Bibbee, duudinee, kebbinee lesdi, njiimnee ndi
 - d. Ko limtaa dow koo fof
4. Aadama e Hawaa kedii Seydaane, njabi yiddeeki mabbe
T F
5. Binndi fuu, Bibel, diga Allah, winndaama ngam neddo jannga e faama yidde Allah ngam neddo wuura bee welwelo Allah.
T. F.
6. Bakkaat ina wada so neddo:
- a. Jarribeede, luulndeede, e yatteede e yiddeeki
 - b. Jabbotoo ko jarribooji yiddeeki mum
7. Aadama e Hawaa kebaani batte hay batte e bakkatuuji mum en?
T. F.
8. E jamaanu Nuuhu sabu bonannde neccfo Alla halki yimbe fof haa timmi so wonaa:
- a. gooto. Aadama e Hawaa
 - b. Nuuhu e besngu mum
 - c. Ibrahiima e besngu mum
9. Alla fodaniino Ibrahiima duum
gooto. Bibbe Israa'iila cubaama ngam hebde nguurdam haa abada
- b. Leyyi godfi dii ñaawaama maayde haa abada
 - c. Yimbe leyyi kala ko aldaa e leñol ina barke

10. Alla naatii e jokkondiral alkawal e Muusaa e Gi66e Isra'iila?
T. F.
11. Muusaa waawaano naatde e leydi ndi fodani Ibrahiima ndi sabu o yettii teddungal e hoore makko, o buri rokkude Alla teddungal.
T. F.
12. Sadakuuji daabaaji na'i e be'i di Bibbe Isra'iila'en ndokkata Allah ngam yaafugo be hakkeji mabbe?
T. F.
13. Almasiihu hokki Allah banndu maako bana sadaka hakkeji ngam yaafuye hakkeji neddo.
T ____ F ____
14. Almasiihu nasti nder alkawal kesal bee ja66obe mo bana Joomiraawo fuu bee hoolaare mabbe dow maako bee dwtanaago?
T. ____ F. ____
15. Yimbe fof ronkii wuurde no weltiniri Alla, ina njidi yaafuya ngam soodde.
T. F.
16. Sadaka Almasiihu ngam hakkeji, sadaka njuumri, hokkata yaafuye haa:
a. ____ Ko moy fu
b. ____ Been goongdinbe
c. ____ Been be mbadi hoolaare e dooftaare mum en e Almasiihu, be nguurdi e janngirde makko
17. Yaafeede bakkatuuji, kisndam, ina tawee e...
gooto. ____ Goongfinal mabbe e ko moyyi e ko woni Alla
b. ____ Golle mabbe moyye e nguurndam be nguuri
c. ____ E nder Almasiihu

18. Hol been be naatataa Asamaan?

- a. ___ Njulaagu
- b. ___ Rewoobe sanamuuji
- c. ___ Zienoobe
- d. ___ Ko jommbaajo debbo
- e. ___ Sodomnaabe [be ngonaa jom en hakkillaaji en].
- f. ___ Wujjoobe
- g. ___ Yidbe [yidbe].
- h. ___ Yaroobe
- i. ___ Ñaawoobe [yamoobe].
- j. ___ Yeewoobe [yeewoobe].
- k. ___ Ko limtaa dow koo fof

19. Hol no neddo naatirta e Almasiihu do kisndam e nafooje yaafuya ngoni?

- a. ___ Nana haala maayde Allah e ummitineeki, Linjiila – Almasiihu 'Bii Allah
- b. ___ Faam to Almasiihu walaa sadaka hakke, yaafuye walaa
- c. ___ Goongdin ko aldaa e sikkitaare wonde Almasiihu ko Alla, ko Alla wonnoo
- d. ___ Tuubu e waylude nguurndam gila e aduna haa e dewal
- e. ___ Jabtu nudfdinki ma dow Almasiihu woni 'Bii Allah
- f. ___ Maayde e nguurndam booydam bakkaat
- g. ___ Ubbude oon nguurndam aduna booydam e nder maayde Almasiihu e buubnude e nder ndiyam keewdam wiyeede lootgol.
- h. ___ Kebugo diga Allah banndu ruuhu ummitinndu, dokkal Ruuhu Ceniido, e nastugo nder banndu Almasiihu, Ekklessiya maako.
- i. ___ Wuurdu bee goongaaku dow janngirde Almasiihu accugo Yiiyam Almasiihu jokki labbinugo on diga kala ko woodaa
- j. ___ Ko limtaa dow koo fof

20. Hol ngonka ma e Alla ma e tagdo ma?

- a. ___ Ada anndi lisaa
- b. ___ Almasiihu ina anndi on